

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL R. I., J. I. IR AB DNB BANKO GINČO NAGRINĖJIMO**

2017 m. kovo 9 d. Nr. 242-91

Vilnius

Lietuvos bankas gavo R. I. ir J. I. (toliau – pareiškėjai, o kiekvienas atskirai pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjai prašo išnagrinėti ginčą, kilusį tarp jų ir AB DNB banko (toliau – bankas) dėl banko veiksmų, kuriais galėjo būti pažeistos pareiškėjų teisės.

N u s t a t y t a:

2004 m. vasario 18 d. tarp pareiškėjo J. I. ir banko buvo sudaryta kredito sutartis Nr. *duomenys neskelbtini* su įkeitimu (toliau – kredito sutartis), pagal kurią pareiškėjui buvo suteiktas kreditas sodo pastato remontui. 2008 m. sausio 26 d. pareiškėjai susituokė. 2016 m. kovo 23 d. bankas gavo pareiškėjų pranešimą apie santuokos nutraukimą. Bankas pareiškė, kad neprieštaruoja dėl santuokos nutraukimo sutartyje numatytam prievolių padalijimui ir sutinka, kad ir po santuokos nutraukimo likę įsipareigojimai pagal kredito sutartį ir toliau būtų vykdomi pareiškėjo J. I. 2016 m. liepos 12 d. pareiškėjai kreipėsi į banką, prašydami J. I. įsiskolinimą pagal kredito sutartį perkelti R. I., nes faktiškai turtas (žemės sklypas su sodo pastatu) buvo įgytas už pareiškėjos asmenines lėšas, tačiau norint gauti kreditą sodo pastato remontui trūko pareiškėjos gaunamų pajamų. Bankas atsisakė tenkinti pareiškėjų prašymą dėl skolos perkėlimo, motyvuodamas tuo, kad, įvertinęs abiejų klientų kreditingumo galimybes, nustatė neigiamas aplinkybes, turinčias įtakos sprendimui dėl kreditavimo sąlygų keitimo (nepakankamos klientų gaunamos pajamos įsipareigojimams vykdyti ir pragyventi, maksimalus vykdyti įsipareigojimų pradelstų dienų skaičius per paskutinius 12 mėn. 139 d.).

Pareiškėjai, nesutikdami su banko sprendimu, kreipėsi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo. Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjai nurodė, kad šiuo metu vyksta santuokos nutraukimo procesas bendru sutikimu, pareiškėjas J.I. sutinka su kredito sutarties pakeitimu, pati pareiškėja faktiškai už sutuoktinį dengia kreditą, nes jis pats šiuo metu negali vykdyti prisiimtų įsipareigojimų bankui. Pareiškėjai nurodo, kad bankas nepagrįstai atsisako pareiškėją įtraukti solidaria skolininke arba perkelti jai skolą pagal kredito sutartį.

Bankas Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime paaiškino, kad pareiškėjos gaunamos pajamos sutuoktinio kreditui padengti, banko turimais duomenimis, nėra pakankamos, todėl pareiškėja nebūtų pajėgi vykdyti šio finansinio įsipareigojimo. Bankas pažymėjo, kad, pareiškėjai pateikus duomenis apie pajamas, kurios būtų pakankamos vykdyti kreditoriaus įsipareigojimus, apsvarstytą galimybę įtraukti pareiškėją į kredito sutarties vykdymą kaip solidarią skolininkę.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai

remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Pareiškėjos ir banko ginčas kilo dėl banko atsisakymo pakeisti Kredito sutartį pareiškėjų siūlomomis sąlygomis.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.156 straipsnyje įtvirtintas sutarties laisvės principas. Minėto straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, taip pat sudaryti ir šio kodekso nenumatytas sutartis, jeigu tai neprieštarauja įstatymams.“ Sutarties laisvės principas, be kita ko, reiškia, kad sutarties šalys turi teisę ne tik sudaryti sutartį, bet ir susitarti dėl jos sąlygų, t. y. sutarties laisvė apima ir laisvę savarankiškai nustatyti jos turinį bei formą. Todėl sutartis gali būti pakeista šalių susitarimu (Civilinio kodekso 6.223 straipsnio 1 dalis) arba vienos iš šalių reikalavimu – teismo sprendimu, jeigu kita sutarties šalis iš esmės pažeidė sutartį, arba kitais sutarties ar įstatymų nustatytais atvejais (Civilinio kodekso 6.223 straipsnio 2 dalis). Sutartiniai santykiai grindžiami sutarties privalomumo ir vykdytinumo principais. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Ji įpareigoja atlikti ne tik tai, kas tiesiogiai joje nustatyta, bet ir visa tai, ką lemia sutarties esmė arba įstatymai (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis). Šalys privalo sutartį vykdyti tinkamai ir sąžiningai, laikantis įstatyme nustatytos pareigos bendradarbiauti ir kooperuotis (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis, 6.200 straipsnio 1, 2 dalys).

Pareiškėjai reikalauja, kad bankas pakeistų kredito sutartį – perkeltų skolą pagal kredito sutartį pareiškėjai R. I. arba pareiškėją įtrauktų į kredito sutartį kaip solidarią skolininkę. Civilinio kodekso 6.116 straipsnis reglamentuoja skolos perkėlimą pagal skolininko ir skolos perėmėjo sutartį: perkelti savo skolą kitam asmeniui skolininkas gali tik tuo atveju, kai kreditorius sutinka. Jeigu kreditorius neduoda sutikimo perkelti skolą, laikoma, kad skola neperkelta (Civilinio kodekso 6.116 straipsnio 3 dalis); kol kreditorius nepareiškia savo sutikimo ar nesutikimo, prisiimantis skolą asmuo atsako skolininkui už prievolės įvykdymą kreditoriui (Civilinio kodekso 6.116 straipsnio 4 dalis).

Bankas, kaip kreditorius, atsisako perkelti skolą arba įtraukti pareiškėją į kredito sutartį kaip solidarią skolininkę, motyvuodamas tuo, kad šiuo metu pareiškėjos pajamos yra nepakankamos išsipareigojimams vykdyti ir pragyventi, ir nurodo, kad pareiškėja yra pradelsusi vykdyti savo jau turimus finansinius išsipareigojimus.

Šiame kontekste pažymėtina, kad Lietuvos banko valdyba 2011 m. rugsėjo 1 d. nutarimu Nr. 03-144 (nauja redakcija patvirtinta 2015 m. gegužės 28 nutarimu Nr. 03-90) patvirtino Atsakingojo skolinimo nuostatus (toliau – Nuostatai), kurių reikalavimai nuo 2011 m. lapkričio 1 d. taikomi visiems Lietuvos Respublikos bankams, išskyrus atvejus, kai jie veikia kaip vartojimo kredito davėjai (vartojimo kredito davėjams, veikiantiems pagal Vartojimo kredito įstatymą, taikomi Lietuvos banko valdybos 2016 m. sausio 28 d. nutarimu Nr. 03-12 patvirtinti nauja redakcija išdėstyti Vartojimo kredito gavėjų kreditingumo vertinimo ir atsakingojo skolinimo nuostatai). Nuostatų 7 punkto nuostatos nustato atsakingojo skolinimo principus: vartojimo kredito davėjas prieš priimdamas sprendimą dėl vartojimo kredito teikimo vartojimo kredito gavėjui turi įvertinti vartojimo kredito gavėjo gebėjimą grąžinti kreditą ir sumokėti visas su juo susijusias įmokas; turi įvertinti visus objektyviai numanomus reikšmingus veiksnius, atsižvelgdamas į kredito gavėjo pateiktą ir kredito įstaigai prieinamą informaciją, galinčius turėti įtakos kredito gavėjo mokumui, ypač tokie kaip kredito gavėjo tvarios pajamos, jo kredito istorija, pajamų kitimo (augimo ir mažėjimo) potencialas. Nuostatų 7.4 papunktyje nustatyta, kad skolinimas grindžiamas (atsižvelgiama į praeities duomenis, ekonomikos cikliškumą) visų išsipareigojimų pagal kredito ir kitas sutartis vidutinės įmokos dydžio ir pajamų santykio ribojimu ir kt.

Taigi, remdamasis pirmiau išdėstytų teisės aktų nuostatomis, bankas privalo įvertinti kredito gavėjo kreditingumą ir, vadovaudamasis sutarties laisvės principu, turi teisę sutikti arba nesutikti su kredito sutarties pakeitimais. Nagrinėjamo ginčo atveju bankas įvertino, kad

pareiškėjos gaunamos pajamos sutuoktinio kreditui padengti nėra pakankamos ir pareiškėja nebūtų pajėgi vykdyti šio finansinio įsipareigojimo.

Vadovaujantis pirmiau konstatuotomis aplinkybėmis ir išdėstytais argumentais, darytina išvada, kad bankas pakeisti kredito sutartį perkeliant skolą pagal kredito sutartį pareiškėjai arba įtraukti pareiškėją į kredito sutarties vykdymą kaip solidarią skolininkę atsisakė pagrįstai, t. y. vadovavosi teisės aktuose nustatytais reikalavimais.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjų R. I. ir J. I. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius